

17 лютага ў Мінску адкрыўся XXIV з'езд Камуністычнай партыі Беларусі.

Залу Акруговага Дома афіцэраў запоўнілі дэлегаты з усіх раёнаў рэспублікі.

11 гадзін раніцы Кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП Беларусі тав. К. Т. Мазураў аб'яўляе XXIV з'езд Камуністычнай партыі Беларусі адкрытым.

З'езд пераходзіць да фарміравання сваіх кіруючых органаў. Слова атрымлівае першы сакратар Мінскага абкома КПБ тав. С. О. Прытыцкі.

Пад бурныя доўга не змаўкаючыя апладысмэнты ў ганаровы прэзідыум з'езду выбіраецца Прэзідыум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Першы сакратар Гомельскага абкома КПБ тав. І. Я. Паліноў да даручэнню дэлегатаў Гомельскай і Гродзенскай абласцей уносіць прапанову выбіраць сакратарыят з'езду ў складзе 19 чалавек.

З'езд аднагалосна выбірае сакратарыят.

Слова атрымлівае першы сакратар Гродзенскага абкома КПБ тав. Р. Р. Панамароў. Па даручэнню дэлегатаў Гродзенскай і Гомельскай абласцей ён уносіць прапанову выбіраць Мандатную камісію ў складзе 23 чалавек.

З'езд аднагалосна выбірае Мандатную камісію.

Па прапанове першага сакратара Віцебскага абкома КПБ тав. У. Е. Лабана аднагалосна выбіраецца Рэдакцыйная камісія ў складзе 21 чалавека.

Запярэджанне парадка дня. ПАРАДАК ДНЯ XXIV З'ЕЗДУ КП БЕЛАРУСІ

- 1. Справаздача Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі.
2. Справаздача Рэвізійнай камісіі КП Беларусі.
3. Выбары Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі.
4. Выбары Рэвізійнай камісіі КП Беларусі.

Справаздачны даклад аб рабоце Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі выступіў сакратар ЦК КПБ тав. К. Т. Мазураў.

На гэтым ранішнім пасяджэнні з'езду аб'яўляецца закрытым.

На вечэрнім пасяджэнні са справаздачным дакладам Рэвізійнай камісіі КП Беларусі выступіў старшыня Рэвізійнай камісіі КПБ тав. В. Я. Сядых.

З'езд пераходзіць да абмеркавання справаздачных дакладаў Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі і Рэвізійнай камісіі КП Беларусі.

У спрэчках выступілі першы сакратар Мінскага абкома КПБ тав. С. О. Прытыцкі, дырэктар Мінскага завода аўтаматчных ліній тав. А. П. Малашын, першы сакратар Брэсцка-

Група дэлегатаў XXIV з'езду КПБ.

ВЯЛІКІ КАНЦЭРТ

18 лютага ў Акруговым Доме афіцэраў адбыўся вялікі канцэрт для дэлегатаў XXIV з'езду Камуністычнай партыі Беларусі.

га абкома КПБ тав. А. А. Смірноў, дырэктар саўгаса «Рось» Гродзенскай вобласці тав. Р. І. Шаўнюк і старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР тав. П. У. Броўка.

На імя з'езду паступілі прывітальныя тэлеграмы ад з'езду Кампартыі Украіны і Кампартыі Азербайджана.

Пад працяглая апладысмэнты XXIV з'езд КП Беларусі прымае прывітанне з'ездам Кампартыі Украіны і Кампартыі Азербайджана.

З'езд вітала дэлегатамі піянераў горада Мінска. Дэлегаты і госці з'езду цёпла сустралі маляўнічае выступленне юных левінаў.

Слова атрымлівае старшыня Мандатнай камісіі тав. С. А. Пілатовіч.

XXIV з'езд Кампартыі Беларусі, — гаворыць тав. Пілатовіч, — тэматычна іліі справядліва-выбарчыя сходы ў партыйных арганізацыях, раённых, гарадскіх і абласных партыйных канферэнцыі.

Справаздачы і выбары ў арганізацыях КПБ прайшлі на высокім ідэйна-палітычным і арганізацыйным узроўні, пад знакам правяркі дзейнасці партыйных арганізацый і камітэтаў па выкананню рашэнняў гістарычнага XXI з'езду КПСС.

Выбары дэлегатаў на з'езд былі праведзены на ўсіх абласных канферэнцыях строга па ўстаноўленай норме, закрытым (тайным) галасаваннем.

Усяго на з'ездзе прысутнічае 702 дэлегаты з рашаючымі і 90 з даручачым галасам. Адуцінае па ўважлівых прычынах 18 дэлегатаў з рашаючым галасам.

85,9 працента дэлегатаў з рашаючым галасам маюць вышэйшую, незакончаную вышэйшую і сярнюю адукацыю.

Сярод дэлегатаў 196 дэпутатаў Вярхоўнага Савета ССР і Вярхоўнага Савета БССР, 12 дэлегат маюць вышэйшую ступень доктара і кандыдата навук.

Ахарактарызаваўшы склад дэлегатаў з даручачым галасам тав. Пілатовіч гаворыць:

— Наш з'езд на аснове глыбокага абмеркавання справаздачных дакладаў Цэнтральнага Камітэта і Рэвізійнай камісіі Кампартыі Беларусі наменціць канкрэтныя планы дзеяння партыйных арганізацый па ажыццяўленню велічэй праграмы камуністычнага будаўніцтва.

Справаздачны даклад аб рабоце Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі выступіў сакратар ЦК КПБ тав. К. Т. Мазураў.

На гэтым ранішнім пасяджэнні з'езду аб'яўляецца закрытым.

18 лютага на ранішнім пасяджэнні XXIV з'езду Камуністычнай партыі Беларусі працягвалася спрэчка па справаздачных дакладах Цэнтральнага Камітэта КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

У спрэчках выступілі: першы сакратар Гомельскага абкома КПБ тав. І. Я. Паліноў, першы сакратар ЦК КПБ тав. Л. Г. Мансімаў, першы сакратар Віцебскага абкома КПБ тав. У. Е. Лабан, старшыня калгаса «Савецкая Беларусь» Пружанскага раёна тав. С. Д. Андрэйчына, першы сакратар Магілёўскага абкома КПБ тав. Н. В. Мацюшэўскі, сакратар

Гомельскага абкома КПБ тав. І. Я. Паліноў, першы сакратар ЦК КПБ тав. К. Т. Мазураў, другі — Ф. А. Сурганаў. Сакратарамі ЦК выбраны П. М. Машараў, В. Ф. Шаўра і Д. Ф. Філімонаў.

З'езд пераходзіць да абмеркавання справаздачных дакладаў ЦК КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

Выбраны новы склад Цэнтральнага Камітэта КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

На гэтым з'езд Кампартыі Беларусі закончыў сваю работу.

Адбыўся арганізацыйны пленум новага складу Цэнтральнага Камітэта КПБ.

Першым сакратаром ЦК КПБ выбран К. Т. Мазураў, другі — Ф. А. Сурганаў.

Слова атрымлівае першы сакратар Мінскага абкома КПБ тав. С. О. Прытыцкі.

Пад бурныя доўга не змаўкаючыя апладысмэнты ў ганаровы прэзідыум з'езду выбіраецца Прэзідыум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Выбары дэлегатаў на з'езд былі праведзены на ўсіх абласных канферэнцыях строга па ўстаноўленай норме, закрытым (тайным) галасаваннем.

Усяго на з'ездзе прысутнічае 702 дэлегаты з рашаючымі і 90 з даручачым галасам.

85,9 працента дэлегатаў з рашаючым галасам маюць вышэйшую, незакончаную вышэйшую і сярнюю адукацыю.

Сярод дэлегатаў 196 дэпутатаў Вярхоўнага Савета ССР і Вярхоўнага Савета БССР, 12 дэлегат маюць вышэйшую ступень доктара і кандыдата навук.

Мінскага райкома КПБ тав. У. А. Мінуціч, старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР тав. В. І. Казлоў, машыніст вярчальнага пезаў Крычаўскага цэментна-шыфернага камбіната тав. І. І. Магілёўцаў, прэзідэнт Акадэміі навук БССР тав. В. Ф. Купрэвіч, даярка калгаса «Перамога» Лепельскага раёна тав. Е. Ф. Галінская, сакратар Мінскага гаркома КПБ тав. А. Б. Насілоўскі.

На імя XXIV з'езду Камуністычнай партыі Беларусі паступілі прывітальныя тэлеграмы ад Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Літвы, Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Узбекістана, ад з'езду Кампартыі Латвіі, з'езду Кампартыі Эстоніі і ЦК Кампартыі Таджыкістана.

Дэлегаты з'езду сустралі прывітанні кампартыі братніх рэспублік бурнымі апладысмэнтамі.

З'езд пераходзіць да абмеркавання справаздачных дакладаў ЦК КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

Выбраны новы склад Цэнтральнага Камітэта КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

На гэтым з'езд Кампартыі Беларусі закончыў сваю работу.

Адбыўся арганізацыйны пленум новага складу Цэнтральнага Камітэта КПБ.

Першым сакратаром ЦК КПБ выбран К. Т. Мазураў, другі — Ф. А. Сурганаў.

Слова атрымлівае першы сакратар Мінскага абкома КПБ тав. С. О. Прытыцкі.

Пад бурныя доўга не змаўкаючыя апладысмэнты ў ганаровы прэзідыум з'езду выбіраецца Прэзідыум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Выбары дэлегатаў на з'езд былі праведзены на ўсіх абласных канферэнцыях строга па ўстаноўленай норме, закрытым (тайным) галасаваннем.

Усяго на з'ездзе прысутнічае 702 дэлегаты з рашаючымі і 90 з даручачым галасам.

85,9 працента дэлегатаў з рашаючым галасам маюць вышэйшую, незакончаную вышэйшую і сярнюю адукацыю.

Сярод дэлегатаў 196 дэпутатаў Вярхоўнага Савета ССР і Вярхоўнага Савета БССР, 12 дэлегат маюць вышэйшую ступень доктара і кандыдата навук.

Ахарактарызаваўшы склад дэлегатаў з даручачым галасам тав. Пілатовіч гаворыць:

— Наш з'езд на аснове глыбокага абмеркавання справаздачных дакладаў Цэнтральнага Камітэта і Рэвізійнай камісіі Кампартыі Беларусі наменціць канкрэтныя планы дзеяння партыйных арганізацый па ажыццяўленню велічэй праграмы камуністычнага будаўніцтва.

Справаздачны даклад аб рабоце Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі выступіў сакратар ЦК КПБ тав. К. Т. Мазураў.

На гэтым ранішнім пасяджэнні з'езду аб'яўляецца закрытым.

18 лютага на ранішнім пасяджэнні XXIV з'езду Камуністычнай партыі Беларусі працягвалася спрэчка па справаздачных дакладах Цэнтральнага Камітэта КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

У спрэчках выступілі: першы сакратар Гомельскага абкома КПБ тав. І. Я. Паліноў, першы сакратар ЦК КПБ тав. Л. Г. Мансімаў, першы сакратар Віцебскага абкома КПБ тав. У. Е. Лабан, старшыня калгаса «Савецкая Беларусь» Пружанскага раёна тав. С. Д. Андрэйчына, першы сакратар Магілёўскага абкома КПБ тав. Н. В. Мацюшэўскі, сакратар

Гомельскага абкома КПБ тав. І. Я. Паліноў, першы сакратар ЦК КПБ тав. К. Т. Мазураў, другі — Ф. А. Сурганаў.

З'езд пераходзіць да абмеркавання справаздачных дакладаў ЦК КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

Выбраны новы склад Цэнтральнага Камітэта КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

На гэтым з'езд Кампартыі Беларусі закончыў сваю работу.

Адбыўся арганізацыйны пленум новага складу Цэнтральнага Камітэта КПБ.

Першым сакратаром ЦК КПБ выбран К. Т. Мазураў, другі — Ф. А. Сурганаў.

Слова атрымлівае першы сакратар Мінскага абкома КПБ тав. С. О. Прытыцкі.

Пад бурныя доўга не змаўкаючыя апладысмэнты ў ганаровы прэзідыум з'езду выбіраецца Прэзідыум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Выбары дэлегатаў на з'езд былі праведзены на ўсіх абласных канферэнцыях строга па ўстаноўленай норме, закрытым (тайным) галасаваннем.

Усяго на з'ездзе прысутнічае 702 дэлегаты з рашаючымі і 90 з даручачым галасам.

саўгасаў, калгасаў, ад працоўных абласцей і раёнаў рэспублікі, у якіх працаўнікі прамысловасці і сельскай гаспадаркі рэспублікі з'езду аб дзятэрмінавым выкананні вытворчых заданняў, планаў закупаў сельскагаспадарчых прадуктаў і бяруць на сябе павышаныя адказнасці і абавязальнасці па дзятэрмінаваму выкананню заданняў 1960 года і сямігодкі.

З'езд пераходзіць да абмеркавання справаздачных дакладаў ЦК КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

Выбраны новы склад Цэнтральнага Камітэта КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

На гэтым з'езд Кампартыі Беларусі закончыў сваю работу.

Адбыўся арганізацыйны пленум новага складу Цэнтральнага Камітэта КПБ.

Першым сакратаром ЦК КПБ выбран К. Т. Мазураў, другі — Ф. А. Сурганаў.

Слова атрымлівае першы сакратар Мінскага абкома КПБ тав. С. О. Прытыцкі.

Пад бурныя доўга не змаўкаючыя апладысмэнты ў ганаровы прэзідыум з'езду выбіраецца Прэзідыум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Выбары дэлегатаў на з'езд былі праведзены на ўсіх абласных канферэнцыях строга па ўстаноўленай норме, закрытым (тайным) галасаваннем.

Усяго на з'ездзе прысутнічае 702 дэлегаты з рашаючымі і 90 з даручачым галасам.

85,9 працента дэлегатаў з рашаючым галасам маюць вышэйшую, незакончаную вышэйшую і сярнюю адукацыю.

Сярод дэлегатаў 196 дэпутатаў Вярхоўнага Савета ССР і Вярхоўнага Савета БССР, 12 дэлегат маюць вышэйшую ступень доктара і кандыдата навук.

Ахарактарызаваўшы склад дэлегатаў з даручачым галасам тав. Пілатовіч гаворыць:

— Наш з'езд на аснове глыбокага абмеркавання справаздачных дакладаў Цэнтральнага Камітэта і Рэвізійнай камісіі Кампартыі Беларусі наменціць канкрэтныя планы дзеяння партыйных арганізацый па ажыццяўленню велічэй праграмы камуністычнага будаўніцтва.

Справаздачны даклад аб рабоце Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі выступіў сакратар ЦК КПБ тав. К. Т. Мазураў.

На гэтым ранішнім пасяджэнні з'езду аб'яўляецца закрытым.

18 лютага на ранішнім пасяджэнні XXIV з'езду Камуністычнай партыі Беларусі працягвалася спрэчка па справаздачных дакладах Цэнтральнага Камітэта КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

У спрэчках выступілі: першы сакратар Гомельскага абкома КПБ тав. І. Я. Паліноў, першы сакратар ЦК КПБ тав. Л. Г. Мансімаў, першы сакратар Віцебскага абкома КПБ тав. У. Е. Лабан, старшыня калгаса «Савецкая Беларусь» Пружанскага раёна тав. С. Д. Андрэйчына, першы сакратар Магілёўскага абкома КПБ тав. Н. В. Мацюшэўскі, сакратар

Гомельскага абкома КПБ тав. І. Я. Паліноў, першы сакратар ЦК КПБ тав. К. Т. Мазураў, другі — Ф. А. Сурганаў.

З'езд пераходзіць да абмеркавання справаздачных дакладаў ЦК КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

Выбраны новы склад Цэнтральнага Камітэта КПБ і Рэвізійнай камісіі КПБ.

На гэтым з'езд Кампартыі Беларусі закончыў сваю работу.

Адбыўся арганізацыйны пленум новага складу Цэнтральнага Камітэта КПБ.

Першым сакратаром ЦК КПБ выбран К. Т. Мазураў, другі — Ф. А. Сурганаў.

Слова атрымлівае першы сакратар Мінскага абкома КПБ тав. С. О. Прытыцкі.

Пад бурныя доўга не змаўкаючыя апладысмэнты ў ганаровы прэзідыум з'езду выбіраецца Прэзідыум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Выбары дэлегатаў на з'езд былі праведзены на ўсіх абласных канферэнцыях строга па ўстаноўленай норме, закрытым (тайным) галасаваннем.

Усяго на з'ездзе прысутнічае 702 дэлегаты з рашаючымі і 90 з даручачым галасам.

85,9 працента дэлегатаў з рашаючым галасам маюць вышэйшую, незакончаную вышэйшую і сярнюю адукацыю.

Сярод дэлегатаў 196 дэпутатаў Вярхоўнага Савета ССР і Вярхоўнага Савета БССР, 12 дэлегат маюць вышэйшую ступень доктара і кандыдата навук.

У зале пасяджэння XXIV з'езду КПБ.

Прамова таварыша П. У. Броўкі

Старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР

Дарагія таварышы! Час, які мінуў паміж XII і XXIV з'ездамі Камуністычнай партыі Беларусі, вельмі знамянальны. Шлях, які прайшоў наш народ за гэты перыяд, сапраўды выдатны ў развіцці Савецкай краіны.

Нама патрэбы пераглядзець усю тэю вядоўнага з'явіліся, якіх дасягнула наша Савецкая Радзіма за гэтыя гады, якія вядоўны і які глыбока запалі ў сэрца кожнаму савецкаму чалавеку.

Але як не ўспомніць галоўнае, найбольш значнае і найбольш радаснае ў нашым жыцці, што так хвалявае нас і так натхняе акрыляць нас на ішчы большыя подзвігі на шляху здзяйснення запавятай мары нашага народа, пабудовы камуністычнага грамадства.

Не могуць не хваляваць нас і тэя здыбыткі, якіх дасягнуў беларускі народ за гэтыя гады. Пераканаўчыя факты, прыведзеныя ў дакладзе першага сакратара Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі тав. К. Т. Мазурава, — як скарэвае сведчанне гэтага.

На XXIV з'ездзе Камуністычнай партыі Беларусі мы хочам кратак сказаць аб тым, што зрабілі за гэты час мы, беларускія пісьменнікі, які мы жылі і працавалі, чым мы радуемся ў сваёй творчасці, чым незадоволены і што мы думаем рабіць у далейшым.

Апошнія гады ў жыцці савецкага народа былі надзвычай складанымі. Яны былі вельмі складанымі для раёнтыка ідэалагічнага фронту. Нам, савецкім пісьменнікам, у тым ліку і беларускім, даводзілася адбіваць шалёныя атакі з боку заўзятых рэакцыянераў і рэвізіяністаў.

У гэты перыяд мы ўспомнілі і закрэпілі дасягненні сацыялістычнага рэалізму ў развіцці літаратуры і мастацтва.

Усе вы памятаеце, як за мажой выступілі варажыя сілы, якія, атакуючы метады сацыялістычнага рэалізму, імкнуліся закрэпіць усё дасягненні савецкай літаратуры, перадавой сацыялістычнай літаратуры свету.

Гэтыя атакі, нягледзячы на ўсе іх намаганні, не дасягнулі сваёй мэты.

Ленінскі Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і асабіста Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў у сваіх неаднародных выступленнях па пытаннях развіцця літаратуры і мастацтва, якія склаў гістарычны партыйны дакумент «За пэсню сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа», у яркім выступленні на III з'ездзе пісьменнікаў ССР далі ўсебаковую ацэнку сучаснага становішча нашай літаратуры і мастацтва і напрамак іх далейшага развіцця.

Нас вельмі радуе тое, што таварыш М. С. Хрушчоў высока ацаніў прынцыповасць і ідэйную згуртаванасць беларускай савецкай літаратуры.

Таварышы дэлегаты! Каб быць аб'ектыўным, я мусу выказаць, што ў нашым літаратурным жыцці быў адзін прыкры факт — з'яўленне апошні Аляксее Кудалоўскага «Дабра-сёдыня». Пра гэта гаварыў у сваім дакладзе тав. К. Т. Мазураў.

Апошні Кудалоўскага падпаў суровай крытыцы і на сходах пісьменнікаў, і ў нашым перыядычным друку. Добра, што Кудалоўскі, апраўжаны прыніцпылова, партыйную крытыку, зрабіў для сабе адвадзеныя вывады.

На даўна ён напісаў аповець аб жыцці будаўнікоў Салігорскага камбіната, хай ішчы і недаканнае, але таварыш, у якой ён адстраваў зусім іншым, светлым бакі нашага жыцця ў той мясцовасці, якую ў ранейшым творы ён маляваў так непрыглядна.

А здолеў зрабіць ён гэта таму, што сам неспраўна ўвайшоў у жыццё на- Друкуецца ў скарочаным выглядзе.

шы людзей і адчуў веліч іх гераічных подзвігаў.

Мы ўлічваем свае памылкі і запэўненым вас, што будзем імкнуцца, каб і ў нас не было, бо мы добра разумеем тую задачу, якую ад імя Ленінскага Цэнтральнага Камітэта паставіў перад намі М. С. Хрушчоў, што ў развіцці і ўзабагацэнні духоўнай культуры сацыялістычнага грамадства важную ролю іграюць літаратура і мастацтва, якія актыўна садзейнічаюць фарміраванню чалавеча камуністычнага грамадства.

Нама больш высакароднай задачы, чым задача, якая ставіцца перад намі мастацтвам, — адлюстраваць гераічны подзвіг народа — будаўнікі камунізму. Дзеянні літаратуры, тэатра, кіно, музы

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

ра Мешчаракова пасляважны кабінет.

Новая кантора размясцілася на тэрыторыі побач з катланам, дзе а часам вырасце магунны будынак галоўнага корпуса электрастанцыі. Катланав быў нейкім мёртвым і закінутым — не вурчал тут, як улетку, бульдозеры, экскаватары і саманямы, не завіхаліся людзі. Галоўны інжынер тав. Міхэда адчуў маё адзіўленне, усміхнуўся і растлумачыў:

— Спраўды, называюць — прамысловы пляцоўка, галоўны корпус, найважнейшы аб'ект будоўлі. І раптам — цішыня. Часовая цішыня. Перад наступам, як кажучы. Галоўны корпус электрастанцыі ўвесь будзе са зборнага жалезабетона. Навейшы метал будоўлі — значнае дасягненне. І эканомія вельмі вялікая — не тысячамі, нават не сотнямі тысяч, а мільёнамі рублёў выдзячэння. Акрамя таго, тэрмін будоўлі скарачаецца. Накуль практы ўкладзены, на іншых аб'ектах падняцкі: жыллёвы гарадок будоўлі, заканчэнне падавыя каналы — улетку толькі-толькі распачалі работу, возера паглыбляем. А дзін зямля сабраў і ўжо, на другім заканчэння зборна. Мільёны перамен.

І пабываў на ўсіх гэтых аб'ектах і ўбачыў, што перамен адбылося сапраўды многа. Тут я зноў напаткаў сваіх старых знаёмых — Фішу Задруцкага і Валодзея Зялёнага. Яны па-ранейшаму працуюць на экскаватарах і па-ранейшаму дабіваюцца вельмі высокай выпрацоўкі. Гэта яны і іх сябры пракадавалі галоўную водную артыю будоўлі ДРЭС — глыбокі і доўгі канал.

Дарчы, некалькі слоў пра начальніка даражнага ўчастка тав. Селівончыка. Расказваючы пра людзей будоўлі, захапляюцца імі, ён шмат прамаўляў пра сваю рэальна-аўтарскую прапанову. Разам з вольным інжынерам тав. Селівончыкам удасканаліў работу пры працяжэнні паўднёвых пучэй, што дало будоўлі паўмільёна рублёў эканоміі. Першыя работы на Бяроўскай ДРЭС пачалі паўтары гады назад на голым полі. А цяпер у рэальна будоўлі цэлы гарадскі пасёлак. Так на шосты месяц вырастаюць гарады. 26 шматпавярховых дамоў з усімі выгасамі, газам, Палац культуры, баліна, школа, магазін, сталовая... Гэта — у будучым. Але ўжо і сёння зроблена вельмі многае. І не толькі на будоўлі аб'ектах. Выраслі новыя героі працы.

2. МУЛЯР СЯРМЯЖКА

Яшчэ ўлетку на будоўліных пляцоўках жылога гарадка я пазнаёміўся з лепшымі бригадзірамі — Іванам Новікам і Дзмітрыем Васілюком. Калі прыхаў у другі раз на Бяроўскаю ДРЭС, даведаўся, што яны абудова па-ранейшаму працуюць на будоўлі жылога гарадка. Але побач з імі ў ліку перадавых рабочых я тут пачуў і новае для мяне прозвішча — Міхаіл Сярмяжка. Я звярнуўся да Мешчаракова.

— Сярмяжка? А вы хіба не знаёмы? І бригадзір найлепшы, і чалавек адметны. Псі-і-холаг!
Апошняе мяне асабліва зацікавіла — чым жа заслужыў Сярмяжка такую характарыстыку? І я пайшоў на будоўліную пляцоўку, каб бліжэй пазнаёміцца з гэтым чалавекам. Міхаіл Сярмяжка належыць да шматліка і слаўнай катогоры будоўлі, якія не засядаюцца доўга на адным месцы. Геаграфію краіны такія людзі вывучаюць не па карце.

Міхаіл Сярмяжка лічыць, што яго шлях, шлях будоўлініка-вадроўніка, не надыяжэ. Ён працуе мулярам пятнаццаць год, прымаў уладу ў будоўлі Смалевіцкай ДРЭС, электрастанцыі ў Ленінградзе. Есць яшчэ адна будоўля, якой асабліва ганарыцца Міхаіл Сярмяжка. Гэта — атамная электрастанцыя, якую разам з многімі іншымі будоўлінікамі ўвядоў і ён, хлопца з Жодзіна.

На Бяроўскаю ДРЭС Міхаіл прыхаў параўнаўча надыяжэ. Федар Міхаілавіч Мешчаракоў ведаў яго па сумеснай працы на іншых будоўлях. Муляр 7-га разрада Міхаіл Сярмяжка быў прызначаны бригадзірам. Бригада Міхаіла Сярмяжкі — гэта мясцовыя хлопцы і дзяўчаты навакольных вёсак — іх граба было вучыць. І калі сёння многія з іх набылі ўжо высокую кваліфікацыю, дык у гэтым вялікае заслуга бригадзіра. Гэта ён, не шкадуючы часу і сіл, перадаваў свой вопыт і вучыў высока несці годнасць будоўлініка-рабочага.

Чалавек вясёлага характару, жарту дасціпага слова, вострага амура, Міхаіл Сярмяжка ўмее знаходзіць сцэжку да сэрца рабочага. Асюды і называюць бригадзіра псі-холагам. На будоўлі часта ўспамінаюць, як перавыхаваў Міхаіл Сярмяжка дзівакаватага асілка Сцяпана Івкічыка.

Было там Сцяпану гадоў васьмьнаццаць. Мог ён працаваць за пецяр, але таго жадання я ў яго не было. І вось гэты асілак апынуўся ў бригадзе Міхаіла Сярмяжкі.

Сцяпан Івкіч пры сваёй бліхтраснай шчырасці адрозу растлумачыў бригадзіру, чаму ён прыйшоў на будоўлю. Хутка, маўляў, прываюць у армію, вось і граба грошай падазарабіць. На будоўлі яму падабаецца — вясела, вокан не маргнэ — і час праляціць.

Сярмяжка сляхуў наўгону шчырасць асілка і ўсміхнуўся.

— Ну, а калі ў армію не возьмуць?

— Як гэта не возьмуць? — здзіўніўся Сцяпан.

— Ну, забракуць. Па здароўю.

— Гы-гы, — Сцяпан напав на рукаў і грудак мускулы. — Во!

— Ну, а можа ў цябе ўнутры дэфект. Сонная хвароба, напрыклад.

Хлопцы, што акружылі бригадзіра, зарэгаталі — трапіў Сярмяжка ў самую што ні на ёсць кропку: любіў пасаць Сцяпана.

— Ну, а калі і возьмуць цябе ў армію, дык хіба пашкодуць добраахвотнага?

— Ужо больш сур'ёзна загарыўся Сярмяжка. Але да сур'ёзнага размову Сцяпан не меў ахвоты. Ён адрозу пачаў пазахаць, вочы звузіліся, патухлі вясёлыя ачынкі.

Так і працаваў Сцяпан Івкіч, і толькі зрэдку, калі работа зацікавіць хлопца, пажае ён сябе.

— Сцяпан, — жаргуе бригадзір, — машына забуксавала, можа выцягнеш.

— А чаго — можа.

Такая работа па душы Сцяпану — не кожны машыну выцягне.

Тым часам бригада Міхаіла Сярмяжкі атрымаваў новае заданне: набліжаўся новы навуцкі год, трэба было ў спецыяльны тэрмін скончыць будоўліную школу. Часу заставалася мала, будоўліны аб'ект быў аб'яўлены ўдарным. Сабраў Сярмяжка бригаду, сказаў, што кожны працуе, яшчэ не было такога выпадку, каб яго будоўліны аб'ект не здаў спечасова.

— Усе мы вучыліся ў школе, ведаем, якое гэта свята першае верасня. Спадзяюся, што мы не спасёмся свята нашым дзецям. Гэта ж не проста пачатак заняткаў, а першы навуцкі год на новабудоўлі.

А са Сцяпанам Івкічам была ў бригадзіра асобная, «персанальная» гаворка.

— Вось што, Сцяпан Івкіч, — задумаліся і сур'ёзна прагаворыў бригадзір, калі яны засталіся ўдзух. — Выраснуў я прызначыць цябе

сара-трубаправодчыку Міхаілу Кагану, бригадзіру Раману Баладзюскаму, слесару-мантажніку Афанасю Перабыву, краўшчыцу Валентыне Петровіч і інш.

Сярод якіх, якімі прызначаны перадавыя вытворцыцы збору твораў народных паэтаў Беларусі Яні Купалы і Якуба Коласа, Кандрата Крапіны, раманы М. Лынькова «Веканомія дзі», Ц. Гартмана «Сокі цаліны», І. Шамякіна «Крыніцы», М. Ткачова «Зуртванасць» і інш.

— З гэтай работай спорыцца! — гаворыць Марыя Сергуч.

А калі ўвечары стамлены дзятчаты вяртаюцца дадому, аднаважыцца адрозу пазнаюць іх па звонкіх галасках і па іх новых мастацтвах.

Малодыя цялятніцы выступілі ініцыятарамі стварэння ў калгасе мастацкай самадзейнасці і да ўладу ў ёй прыцягнулі ўсіх жыльцоў. Цікава тое, што ў кожны са самадзейных гурткоў уваходзяць, як правіла, людзі адной професіі. Самі цялятніцы, напрыклад, стварылі танцавальны гурток, а ў пералічаны паміж танцавальнымі нумарамі выконваюць частушкі. Дзяркі Марыя Гур'янава, Тацяна Кузаўка, Любові Грыньевы і іншыя запісаліся ў харавы гурток.

Ужо ў гэтым годзе малоды самадзейны калектыў доў дзесяць канцэртаў.

Са стварэннем у Прылуках самадзейных гурткоў не стала ў вёсцы пераульняў грамадскага парадку. А раней яны былі. Узвясце гэта Івана Сергуча. Надобрае слова хэдзіла пра хлопца. А калі чатыры сяброўкі-цялятніцы стварылі самадзейнасць і ўцягнулі ў яе ўсю сельскую моладзь, прызадавалі тады Іван. Немалую ролю тут адыгралі, вядома, і частушкі з перычкама, як кажучы на вёсцы. Сорамна стала Івану Сергучу. Аднойчы ён прыйшоў на ферму да цялятні і кажа:

— Не хачу больш хэдзіць без справы. Ад людзей сорамна, ад вяс...

— Даўно б так, — адказаў сакратар камсамольскай арганізацыі Марыя Сергуч. — Роботу мы для цябе знайшлі — педвоццікам корму на нашай ферме.

Вышэй падняў галаву Іван. Спытаўся нясмела:

— Дык вы ж за званне калектыў камуністычнай працы змагавесце? А я...

— Але ж ты добра будзеш працаваць? — умішлася ў размову Ніна Доржовіч. — Не падвадзеш нас?

— Вядома, не! — усклінуў Сергуч. — Слова гонару даю!

— Вось і добра, — усміхнуліся дзятчаты. — Частушкі разам будзем спяваць!

Цяпер у танцавальным гуртку мастацкай самадзейнасці ўдзельнічаюць пяць чалавек. І частушкі спявае тады чалавек да дзятчаты дачуіцца Іван Сергуч.

Вясела стала ў Прылуках.

А. МАКАРАУ.

Брэсцкі раён.

*) Сцяпан Івкіч, Гумар і сатыра. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. Мінск. 1959. 122 стар. Цана 1 руб. 95 кап.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

20 лютага 1960 г.

2

20 лютага 1960 г.

Дарагі вобраз Ільіча

У Магілёўскі абласны краязнаўчы музей завітаў пажылы жанчына, работніца швейнай фабрыкі Імя Валадарскага Станіслава Патроўна Трушкова. Яна беражна трымае ў руках невялікі бюст Ул. І. Леніна.

— Я хачу перадаць вам, — з хваляваннем сказала Станіслава Патроўна, — гэты дарагі мне вобраз Ільіча, з якім звязана шмат падзей у маім жыцці.

І яна пачала расказваць.

— Да Вялікай Айчыннай вайны я працавала на Магілёўскай рымашнай фабрыцы, жыла ў доме № 19 па Школьнаму завулку. Тут разам са мною жыла бухгалтар тэхнічна Ганна Александрэўна Іванова. Аднойчы мы купілі бюст Уладзіміра Ільіча. Заўсёды ён стаў у самым відным месцы ў кватэры.

Пачалася вайна. У Магілёў уварваліся фашысты. Як драпежныя зверы, яны гоісалі па базальных вуліцах і спустошвалі кватэры, вышукваючы ахвяры для сваіх крывавага дэяння.

І першае, што мы паспелі зрабіць у гэтыя дні, — гэта схаваць у падпільнае месца бюст Ільіча і яго творы.

Праўда, калі нам вельмі цяжка, мы ўносілі і сваю кватэру бюст дарагога праўдара і зноў ставілі яго на тое месца, дзе ён знаходзіўся ў даваенныя гады. І тады нам становілася нібы лягчэй: з'яўляўся новы прыліў сіл для таго, каб жыць і змагацца.

У 1943 г. акупанты абрабавалі нашу кватэру. Але бюст Ільіча ім знайсці не ўдалося...

Супрацоўнікам музея Станіслава Патроўна расказала не ўсё. Трушкова не нагадала пра тое, што ў гады фашысцкай акупацыі разам з Ганнай Александрэўнай яна працавала ў адной з падпольных антыфашысцкіх арганізацый, што ў тым жа перыядзе дні доўгі час іх кватэра была месцам яўкі камуністаў і камсамольцаў-падпольшчыкаў. Сярод іх былі кіраўнік групы Швагрываў, Смірнов, Жукаў, Касцёлла, Ліўшыц, Трайд і іншыя падпольшчыкі.

Савецкія партыёты збіраліся паслявакцы з роднай Масквы радзінскай, складалі і разнамыслі лісткі, абмеркавалі планы далейшай работы. Толькі ў 1943 г. па дамоў правакатара гестапаўцам удалося раскранчы канспіратыўную кватэру.

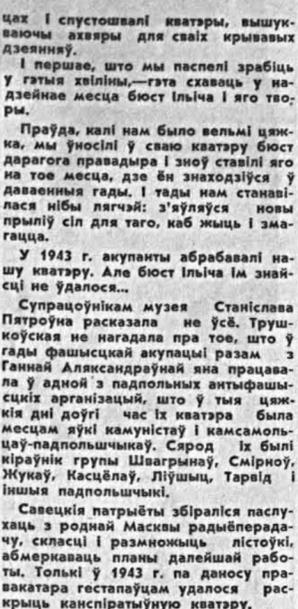
Ганну Александрэўну арыштавалі. Яна загінула ад жорсткіх катаванняў у асцешка гестапа, не скажушы ні слова пра сваіх таварышаў-падпольшчыкаў.

Станіславе Патроўне ўдалося схавацца і пайсці ў партызаны, дзе яна працягвала змагацца з акупантамі.

Перадачы бюст Ул. І. Леніна, Станіслава Патроўна сказала: «Цяпер, калі савецкія людзі адзначаюць 90-годдзе з дня нараджэння Ул. І. Леніна, для наведвальнікаў музея гэты бюст будзе каштоўным і цікавым экспанатам».

І яна не памылілася. Каля атрыманых да выстаўлены гэты бюст Леніна, наведвальнікі музея падарожжамі змаюцца, яны чытаюць тэксты і знаёмяцца з падзеямі гэтых дзён Вялікай Айчыннай вайны. І дарагі вобраз Ільіча становіцца для іх яшчэ бліжэйшым, яшчэ даражэйшым.

Н. МЯСНІКОВА,
старшы навуковы супрацоўнік
Магілёўскага абласнога
краязнаўчага музея.

«Пасяджэнне антыфашысцкага камітэта Брэсцкай вобласці» — на тэму зрабіў малюнак самадзейны мастак П. Данеля (Брэст). Малюнак экспануецца ў Брэсцкім гісторыка-краязнаўчым музеі.

Выступленні Народнага аркестра

У Лагойскім і Пleshчаніцкім раённых Дамах культуры адбыліся канцэрты Беларускага дзяржаўнага народнага аркестра. Праграма канцэрта складалася з папулярных твораў беларускіх кампазітараў. Асаблівым поспехам у слухачоў карысталіся выступленні салістаў аркестра Д. Зубровіча, Л. Шубінай і заслужанага артыста Казахскай ССР Т. Ліхашорста.

На канцэртах народнага аркестра пабыла звыш 600 чалавек.

Васіль БЫКАЎ

М. МЯСНІКОВА,
старшы навуковы супрацоўнік
Магілёўскага абласнога
краязнаўчага музея.

«Пасяджэнне антыфашысцкага камітэта Брэсцкай вобласці» — на тэму зрабіў малюнак самадзейны мастак П. Данеля (Брэст). Малюнак экспануецца ў Брэсцкім гісторыка-краязнаўчым музеі.

Выступленні Народнага аркестра

У Лагойскім і Пleshчаніцкім раённых Дамах культуры адбыліся канцэрты Беларускага дзяржаўнага народнага аркестра. Праграма канцэрта складалася з папулярных твораў беларускіх кампазітараў. Асаблівым поспехам у слухачоў карысталіся выступленні салістаў аркестра Д. Зубровіча, Л. Шубінай і заслужанага артыста Казахскай ССР Т. Ліхашорста.

На канцэртах народнага аркестра пабыла звыш 600 чалавек.

Васіль БЫКАЎ

М. МЯСНІКОВА,
старшы навуковы супрацоўнік
Магілёўскага абласнога
краязнаўчага музея.

ТВОРЫ НАШЫХ ВОІНАЎ

Радавы Іван МАКАРЭВІЧ

РАДАВЫ

Паслаў данясенне палкоўніку ён,
Што толькі застаў апошні патрон.
Ён смерці ў вочы глядзеў на вайне,
Пісаў: «Камуністам лічыце мяне...»
Заданне даваў радавому майтр:
Ты добры таварыш і добры сапёр,
Патрэбна пракласці масты ў сцяг,
Там ранаіца будзе рашаюч бой.
Падпішу майтр радавому руку
І пшасця услед пажадаў юнаку.
Не здаўся, пад кулям выстаяў ён —
Назаўтра салдат узымаў на пантон.
У сцягах, у пушчах, над кручамі гор —
Усюды з'яўляўся адважны сапёр.
Паранены, ён заставаў у страі
І першы заўсёды ішоў у бай,
Ія сэрца партыйны білет ён бярэ,
Што выдалі яму пасля перагорт.
Валіўся часамі знішчаны з ног,
А працу салдата выконваў, як мог.
Ён шчасце тваё, Беларусь, адстаў,
Не раз на дарогах тваіх памагаву,
І зноў падмаўся, зацінуўшы кроў,
Байцоў у атаку на подзвіг вёў.
Акопы ўкрылі руйну траву,
Дадому вярнуўся з вайны радавы.
Ён з гонарам носіў партыйны білет
І счытаў за трагічны мірны ракет,
Яго не сагнулі вайна і гады,
Ён разам з народам у працы заўжым.
Ён нашы ў баях заваўваў правы,
Ён — партыйны сын.
Ён — у радавы.
Пераклад С. ГРАХОўСКАГА.

Пра рэдакцыю газеты «Во славу Родины» Беларускай вайскавой акругі, а таксама пра Гродзенскі Дом афіцэраў існае літаратурнае аб'яднанне. Членамі іх з'яўляюцца воіны Савецкай Арміі — салдаты, сяржанты і афіцэры, якія спрабуюць славу ў мастацкай творчасці.
Дружкам вершы ўдзельнікаў гэтых «літаратурных аб'яднанняў» прысвечана 42-я гадавіна Савецкай Арміі.

МАЦІ

Ікнуцца на роднай краіне дарогі
У светлыя далі, у сонечны край...
І кроцьчэ наместа салдацкія ногі
Туды, дзе маленства квітнела, як май.
Хай бездарож, непер, завай
наўкола, —
Прастэйшай дарогі дадому няма.
Сняжыны, як зоркі, ўсё смялоцца
долю,
Пад снегамі дубы заснула зіма.
Як вельмі, як вельмі знясіліся да хаты.
Сняжынка знаёмая... Родны парог...
І б'еца гарачае сэрца салдата
Любоўю да маці, што ў бітвах
зборог.
Яна, кланатліва, стомы не знае.
Для сына такога заўсёды была.
Ці ў буры, ці ў сцюжы ў паход
выступалі,
А маці, здавалася, побач ішла.
Пераклад Р. НЯХАЯ.

Вось гэта забітае снігам ахонца,
З якога ў маленстве глядзеў ён
на свет,
Дарогі яму асветляла, як сонца,
Цяплом свайго дома салдат
быў сагрэў.
І можа таму было лёгка
у паходах,
Што клятва у сэрцы юнакім
жыла:
Айчыну любіць, пасмыоўні заўсёды,
Каб светлая, пасмыоўні Айчына
была.
Ікнуцца на роднай краіне дарогі,
Прайшоў іх з бадзёраю песняй
салдат.
Мінула паходы, мінула трымогі,
І працы ў салдата наперадзе
шмат.
Пераклад Р. НЯХАЯ.

РАДАВЫ В. САВІН БЕЛАРУСІ

Беларусы! Рэкі звонкія, кручы...
Вераць у бараной шыны...
Люба слухаць мне спеў таёй
пры салдацкім паходным агні.
За азеўра блакітныя чамя
І за простую ўсешку тваю

палюбіў я цябе, як на маршах
крочыў полем з сям'ёй у страю.
Адслужу, развітаеся за часцю,
у родны край свай таву я жыць.
Падаруй на ўспаміні мне,
на пшасце
сваю сціпласць, кароўніцкае дышкі!
Пераклад Ул. БОЙКІ.

ПРАЦЯГВАЕМ РАЗМОВУ АБ ТЭАТРЫ

У ПОШУКАХ П'ЕСЫ

Мне і маім аднагодкам, на жаль, не прыходзіла вучыцца ў старажытна тэатральнага дзеяча Беларусі Я. Мірвоча, і даводзіцца толькі «пазіраць» драматургу Я. Рамановічу, які супрацоўнічаў з таленавітым і яркім рэжысёрам, пра што ён з захапленнем расказаваў у газеце «Літаратура і мастацтва».

З многім тым, пра што піша Я. Рамановіч, п'яжэка не пагадзіцца. Спраўды, тэатр адстае ад жыцця. Чаму?

Прычыны гэтага, відаць, тояцца і ў драматургіі і ў тэатры.

Існуе напісанае правіла прапарцыянальнасці станоўчага і адмоўнага ў п'есе. Варані божа, калі ў тэатры адмоўныя героі болей, чым станоўчыя. Крытыкі пасля арыфметычнага падліку «накідаюць» аўтару па парушэнні «формулы прапарцыянальнасці».

Безумоўна правільна тое, што паказ станоўчага павінен пераважаць у мастацтве. Але станоўчае нараджаецца ў барацьбе з адмоўным. А барацьба з адмоўным у нашай драматургіі падаецца часам несур'ёзна. Носбіты адмоўнага ішны раз не з'яўляюцца той сілай, якая вымагае сур'ёзнай барацьбы з ім.

Адмоўны героі п'есы А. Сафронава «Чалавек у адстаўцы», напрыклад, дробны тэатральны мастак-малер. Ён супрацістаўлены сакратам абкома і гаркома партыі, Герою Савецкага Саюза і шэрагу іншых добрых людзей. І ёсць яны змаганьні з маленькім агітным мастаком. Хто ж будзе хвалявацца за лёс станоўчых героў? Што можа зрабіць ім гэты пігмей? Станоўчыя перанаяжы, якія сутыкаюцца з квольным адмоўным вобразам, непазбежна самі робяцца квольнымі: яны не маюць магчымасці паказаць сваю сілу.

Хвалявацца... Як часта гэтага не хапае ў тэатры! Калі тэатр выкідаў хваляваць у глядзельнай зале — гэта ўжо вялікая перамога! Гэта хваляванне менавіта і ёсць тая эстэтычная асада, дэля якой глядаць ідзе ў тэатр. А хвалявацца ён можа толькі за героі, які бліжэй яму па духу, сімпатэічным яму. І хоць бы ўрышк разуменнем за яго. Апошні ў тэатры з'яўляецца на дзіва рэдка. Станоўчым героіам асабліва не шануюць. Выведзе драматург якога-небудзь прайдзёнага — глядаць, публіка смяецца: ён часта дасціпны, нават разумны. А станоўчы — хоць і па сцэне, нудны і дыдактычны, гы казвае прайсены ісціны, правільныя, як двючы два — чатыры.

Выборачы п'есу, тэатр перш-наперш высвятляе: займальна-яна ці не? Калі займальна — поспех забяспечаны. Спектаклі, такім чынам, трымаюцца на жоўце, на аўтарскім умешні пабудаванай вострай сітуацыі. Аўтар зацікаўлівае глядача мудрагелістымі наваротамі інтрыгі. А тэатр? Калі п'еса з вострым сюжэтам мае поспех — гэта заслуга (невялікая, праўда) аўтара. А воль калі драматург не даў такіх сюжэтных падпорок (але зрабіў героў мудрагелістымі), а спектакль усе ж мае поспех — гэта ўжо заслуга тэатра.

Вечары такі падыход тэатра да драматургіі, многія з аўтараў ідуць на кампрамісы з уласным сумленнем і намаганьні ўскладняць інтрыгу нават там, дзе гэта неабавязкова. Такія кампрамісы прыводзяць да аб'яднення спонічных твораў ва ўто-

Калі тэатр выкідаў хваляваць у глядзельнай зале...

ду тэатрам, якія не могуць жыць без «спадарожніка». Іншыя п'есы ішнуцца так, быццам не было драматургіі Чэхава і Горкага.

Чаму тэатры так ухваліліся за «Варабанчыцу», напрыклад? Што, у п'есе ёсць новыя вобразы, новыя думкі або сітуацыі, нікім не скарыстаныя? Нічога падобнага. Нашча чалавек лічыць ворагам, а ён не мае магчымасці адкрыцца і пакараць ад гэтага. Новае? Не. «Канстанцін Заслонаў» таму прыкладам. Чаму ж тэатры ўхваліліся за гэтую п'есу? Таму, што яна эфектная па сюжэту. Рэжысёру ў ёй амаль не трэба займацца новымі пошукамі — за яго ўсё знайшоў аўтар. Яі не хачу сказаць, што «Варабанчыца» — блытая п'еса. Але яна характэрная тымі «папярэжымі», без якіх тэатр баіцца брацца за п'есу.

Многа гаварылася і пісалася, што тэатр пасля з'яўлення кіно і тэлебачання страчвае свой уплыў на масы. Даказваюць нават, што рала ці позна тэатр не вытрымае канкурэнцыі з кінамастацтвам. Між тым, вядома, што наш кінематограф выпускае ўсяго некалькі высокамастацкіх фільмаў у год, якія ідуць на экраны на працягу некалькіх дзесяцікаў дзён. Астатня са экраны заняты шэрай пасраднасцю, якая сур'ёзна тэатральнай пагрозы не з'яўляецца і нічога не прыносіць у твор свайго, неаўтарнага, самабытнага. А колькі ў нас рэжысёраў, якіх «ноўзавоўца» па аўтарскаму тэксту! П'еса складаецца з 70—85 старонак машынапісу. Для спраўданага рэжысёра такіх старонак павінна быць удвая болей. Ён павінен запамінаць інтэрвалы паміж фразамі, уносіць свае арыгінальныя і свежыя рэмаркі, прапушчаны аўтарам. Але ці многія выкарыстоўваюць у поўнамерны тэатр рэжысёрскае права?

Чалавек, па камандзе якога артыст праходзіць туды ці сюды, вымагла дэзэную рэпліку голасна ці шпэтам, робіць той ці іншы жэст, — ішчэ не рэжысёр.

Драматург — аўтар п'есы, рэжысёр — аўтар спектакля. Будзем шчырымі і запэямаем сябе: ці часта рэжысёры з'яўляюцца аўтарамі спектакля, ці не проста (прашу дарэчы мяне вайсковую тэрміналогію) развадзашчыкі? На жаль, не. Яі не ведаю выпадкаў, калі б аўтар, прагледзеўшы сваю п'есу на сцэне, здаўся: «Словы ўсюды мае, а п'есу я ўзяў!» сабе крыху не так... Наглядаць адну і тую ж п'есу ў некалькіх тэатрах, і вы пераканаецеся, што спектаклі адноўна-наўна адылі ад другога толькі па міансцях адна з знешнасці выканаўцаў. А дзе ж рэжысёр? Пры такіх абставінах ён непатрэбны. Калі б драматург ведаў, што спонічна ўласнае іго твора заклучаецца толькі ў развонках і моўных удакладненнях, ён проста паваліў бы колькасць рэмарак (здадуваўся, прыжурму вочы, прайшоў ад астада да канана, папярэўшы ў афарце або профілі» і г. д.) — і п'есу можна было б ставіць без рэжысёра.

Трэба шукаць новых шляхоў, напружана, штодзённа. Нам пад сілу задачы, такія ж значныя, як і калісьці, пры жыцці Мірвоча. Хто з нас знойдзе такія шляхі — наважна, але знойдзе абавязкова!

М. АЛТУХОУ.

КАЛІ ТЭАТР ВЫКІДАЎ ХВАЛЯВАЦЬ У ГЛЯДЗЕЛЬНАЙ ЗАЛЕ...

Паказ фільмаў аб Савецкай Арміі

У гарадах і вёсках рэспублікі ў гэтыя дні праводзіцца шырокі паказ кінафільмаў аб слаўным герайміным шляху Савецкай Арміі.

Вялікую цікавасць у беларускіх глядачоў выклікаюць кінакарціны «Радавы Аляксандр Матроска», «Два байцы», «У тваіх руках жыць», «Маладая гвардыя», «Сакратар райкома», «Балада пра салдата», «Гадзіннік спыніўся апоўначы» і іншы.

Шырока дэманструюцца фільмы аб выдатных рускіх палкаводцах «Катюшкі», «Аляксандр Пархоменка», «Чапаяў».

Бясстрашным абаронцам Сталінграда прысвечаны фільмы «Дні і ночы», «З кінакарціны «Застава ў гарах» глядачы даведваюцца аб трыумфным і небяспечным жыцці савецкіх пагранічнікаў, аб іх адказнай і ганаровай працы.

Апрача мастацкіх кінафільмаў, на экраны рэспублікі шырока дэманструюцца кароткаметражныя навука-папулярныя і хранікальна-дакументальныя карціны «Адважныя і смелыя», «Савецкія партыёты», «Служу Савецкаму Саюзу» і іншы.

У шматлікіх гарадскіх кінатэатрах і сельскіх клубках рэспублікі ў гэтыя дні арганізуюцца сустрэчы глядачоў з ветэранамі грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, з партызанамі і Героямі Савецкага Саюза. У многіх кінатэатрах аформлены фоталысткі і наладжаны продаж літаратуры аб Савецкай Арміі.

П. КАРПАЎ.

Камсамольскія вечары

Рэіным Дома культуры сумеса з райкамом камсамола кожны чысер праводзіць камсамольскія тэматычныя вечары.

Узорны вечар на тэму «Вялікая нашта дзяржава» правяла камсамольская арганізацыя аддзела культуры.

У клуб былі запрошаны прадстаўніцы ад кожнай камсамольскай арганізацыі Чачэрска. Вечар спадаваўся ўсім. Потым камсамольскія сярэдняе школы выказалі пажаданне правесці вечар на тэму «Мы ў камунізм за партыйнай ішчэ».

Добра адзначыўе моладзь Чачэрска.

А. ВЯРГЕЧЫК.

ПАВЯДАННЕ

Мя спазлі на мужіка камякі голага ўзбярэжна абрыў і, затаіўшы дыханне, узраўнаў на ўскраек кручы, дзе на фоне бясмарнага ранішняга неба годаліся зблытанымі палюны і дзе воль-вост павіны былі з'явіцца яны. Зрабіты, узбярэжы туды азін я. Мой зямляк і неадлучны сябра Алешка курчыўся ад болю, біўся падпаліць аб шпёрка, як камень, гліністыя глыбы абрыў і чужым, слабым голасам, ад якога ў мяне малае сэрца, прасіў дапамагчы яго. За п'янь крокаў ад нашых даўно не перабуваных, спянітых абмоткаў ног, яліва п'ясяў хвалямі Немам — наша былая надзея і наш цяперашні смяротны рубжэ.

— Не марудзь... Чуюць? І ўжыкай... Ты можа як-небудзь...

Сварэнды ад яэмлі палцамі ён шкром па глінічым абрыў і ад няспраўнага болю расплача маляў галавой. Яі не мог ні дапамагчы яму, ні абнадежыць: разрыўна куля перабіла хлопчу нагу, і яму ўжо, відаць, не суджана быць жыць. Кіламетры з два я цягнуў яго на сабе сюды, да Нёмана, за якім быў наш паратунак, але з хутары за намі паняліся немцы, а я ўжо выбіўся з сілы.

— Не марудзь... Дабівай і пльві... Перадай калі нашым... Запомні — Аляшкевіч... Малайя Аляшкевіч, ці возера...

Нібы згадаўшы штось, ён шырока расплюшчыў васьковыя вочы, угледзеўся ў высачыную бездань летняга неба, у якім ужо шырока і вольна зіхалелі промні яшчэ не багнага за кравішчам сонца, і на халепчых, ніколі не голены шчоках азначылі след дзе сукныя слязіны.

Я толькі скрыўтаў зубам ад яго страшных слоў і ад усёе вялікае бясы, што ў тым халіваў дні апанаваў нас. Пад Старобельскам наш полк спачатку адразаў ад сваіх, пасля акружыў, разабілі, і ніякмыя тамі парызанні па пералесках і шарапанні і галаванні, мы невялікімі групамі прабраліся на ўсход, штораз натыхаючыся на ворага і губляючы апошні байшоў.

Увора ўначы мы наскочылі ў лясныя на калону ворага і, адбіваючыся, у гарачы разраздлілі аўтаматы, не пакінушы ніводнага патрона. Цяпер, апроч трафейнай фінкі на Аляшкевым рамяні, у нас не было ніякае зброі.

Трэба было нешта рабіць, каб як ратавацца, але ў мяне ад усёго перажытага, ад стомы і бяссоніцы толькі немачы гуздзела ў галаве. Я пры-

клаў вука да вільзмутай ветрам яэмлі і выразна пачуў турат ворагаў, якія даганялі мя. Яі нічога не сказаў сабра, толькі вірнуў на яго, да болю ў скарнях напружана думаў, шукаючы выйсця, і ён, відаць, зразумеў, што жыць нам засталася некалькі кароткіх хвілін.

— Валодзі! — распачна вымавіў ён. — Ну, што ж ты?

Матляючы галавой, ён упіўся ў мяне падрабаваным пакутым позіракам, у якім адбівалася ўсеабдымная перадзіржотна туга. Я ўсё маўчаў, а ён аслабелымі рукамі нізручна выцягнуў з ножаў заіржавелую ад начной расы фінку і працягнуў ёй мяне.

І тады, мабыць, упершыню я зразумеў тое, што ўжо выразна паўстаа перад Алешкам. У памяці мігннула тое, што здарылася з нашым кланатлівым ротным старшынёй Дорыхавым, пасля — з вельшчю і запялавам Траўном. Ворагі захапілі іх у палон параненымі, злезваішыся, пазнявечвалі шыткім твары, павярзалі на спінах крывавае палосы, а пасля забілі. Паратуку ў нас не было, аднак ці мог я аддаць дарагога Алешку — ціхманага, «яснавокага аднагодка і зямляка на задэк і пакуты»?

Ад п'якельнага гора і напружання мяне здавалася, што я воль-вост звар'ішоў і заблужо сабе і яго, і тады нічога з нас не павячыў наш длакі азеўры куток, нішто не суніме наўшчыныя слязіны нашых гаротных маі...

Алешка ўсё курчыўся, грымасы болю крывілі яго зрудзель ад агары і пакутаў твар, пакрыты дробнай расой халаднага поту. З яго знявачанай, насхлх перавязанай майм рамянем нагі сцякала кроў, якую ўбярала ў сабе сухая шкура. Сонца ўжо знізлася над зарачнай далеччу — нізкае і прамінае, яно асветляла ва ўпор гола абрыліяе бераг і блішчатым мігальным агнём запалала шырокі прастыг рачной вадзі.

І тады на абрыве паказаліся ворагі. Іх было чалавек воем. Са зброй напатагове ўгядаліся ў яі раку супраць змырка сонца. Пасля па-над кручай накіраваліся ў наш бок і неўзабаве схаваліся ва ўзбярэжнай рытвіне.

Заставаліся апошнія імгненні жыцця.

На майм твары, п'эна, адбіўся жах і збытжа-насьць, я непавідзеў сабе за разгубленасць, але

БЕЛАРУСЬКІЯ ПІСЬМЕННІКІ — ВОІНАМ

Навены астануцца ў народнай памяці гераічныя паданні савецкіх воінаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Сустрэчаму дзень Савецкай Арміі і Ваенна-Марскага Флоту, нашы людзі з хваляваннем успамінаюць непабудуны дні вызвалення савецкай зямлі ад фашысцкай акупацыі.

Васіля Быкава «Застафета перамогі» і артыкул аб творчасці моладзі «Пачатак вайнаў». Гэтая паласа ў акружылі шырока шырока літаратурна аб'яднанні членамі якога ўпершыню выступілі на старонках цэнтральнага армейскага друку.

Тэме багянога майстэрства прысвечаны сваі нарыс «Ганарныя маці» пісьменнік Мікалай Гарулёў. У ім ён ярка і пераканальна паказвае, як радзіць іфрэнтыў Ляўрэндэ дамогся высокага майстэрства ў авалоданні рываішай і тэхнічным прыёмам і пераданым.

Жывучы ў асяроддзі байцоў, пісьменнікі назіралі жыццё і кожную шыкавую падзею з часці імкнучыся выкарыстаць у мэтах хвалявання ў малядзых воінаў высокіх маральна-баявых якасцяў.

Пісьменнікі, знямаючыся з жыццём і бытам ваеннаслужачых, імкнучыся сваімі творами дапамагчы малым салдатам разабрацца ў пытаных эстэтыкі, маралі і грамадзянскага абавязку, Алесь Шашкоў у нарысе «Справы сэрцашчы» паказвае жыццё і будні савецкіх воінаў.

Гэтая Чарнаморская флоту «Флаг Родины» 30 жніўня 1959 г. з цэлым

неё паведамляе аб прабыванні на флоте беларускіх паэтаў — былага марыка Артура Вольскага і яго таварыш Пятра Макаля, і надукавала падборку іх вершаў, напісаных ўжо на караблі.

Робячы паходы на герачыныя месца Савецкай Арміі — абароны А. Вольскі і П. Макаль завілі гістарычныя матэрыялы пра героі Савецкай арміі, патанулі два іх караблі, выйграў бойку, за што Казарскіму падбудаваны помнік і на ім залатымі літарамі высечана: «Патомству ў прыклад».

Але пісьменнікі адначасова з творами на ваенную тэму неслі ў воіскі і на флот і крплате гучнае слова пра нашу Радзіму, пра наш народ, пра яго перамогі на працоўным і навуковым фронце.

М. АЛЯКСЕЎ.

Сімфонія Д. Лукаса

Кампазітар Д. Лукас у сваёй творчасці аддаваў перавагу разнастайным жанрам вакальнай музыкі. Ён асабліва любіў оперы, буйныя вакальныя-сімфанічныя творы, вакальныя цыклаў і цэлага ряду рамонтаў і песень.

Першую спробу ў галіне сімфанічнай музыкі кампазітар зрабіў у 1941 г., прадставіўшы ў якасці дыпломнай работы пры заканчэнні Беларускага кансерватыўнага інстытута першую сімфонію. З той пары ён не прабываў сіла ў гэтым буйным жанры. І вось гэтымі днямі ў адным з філарманічных канцэртаў прагучала новая сімфонія сімфоніор Д. Лукаса, якая была ім напісаная ў мінулым годзе.

Музыка гэтага твора адлюстроўвае пачуцці кампазітара, яго душы аб Радзімы, перадае ўнутраны свет герояў, сутыкні і барацьбу чалавечых характараў і, як вынік драматычных канцэртаў, развіццё і становленне герояў у акружэнні яго народным асродкам. Аўтар не даў сімфоніі канкрэтнай літаратурнай праграмы, і таму цяжка апісаць канцэртны аспект, які ў гэтай сімфоніі ўзаемаўзгоднены. Але характар музыкі, яе аптымізм, светлая лірыка сведчаць, што твор адлюстроўвае нашу рэальнасць, імклівае творчае жыццё савецкага народа.

Для ўвасаблення музычных вобразаў сімфоніі Д. Лукас абраў традыцыйную класічную форму, і цыкл складаецца з чатырох канцэртных частак са звычайнаю структураю. Дадаты бок музыкі новага твора — гэта дэспіч, мелодычнасць і цікавая гарманічная мова.

Кампазітар пры напісанні сімфоніі карыстаўся цываненнем народнай мелодыі, аднак уся яна практычна інтанацыйна Беларускай песнянасці. Побач з гэтым многія эпизоды пабудаваны з улікам лепшых традыцый савецкай масавай песні, і гэта надае твору асоблівае дэмакратычнасць.

Кампазітарскае майстэрства Д. Лукаса яскрава праявілася ў шырокім выкарыстанні паліфонічных прыёмаў пісьма (чатырохголосныя фуга і фінале і цэлы рад асобных месц музыкі) і добрай інструментальнасці. Аўтар поўна выкарыстаў усю разнастайнасць аркестравай палітры і, разам з тым, добра ведаючы выканальныя магчымасці кожнай з аркестравых груп, зрабіў партытуру сімфоніі зручнай для выканання.

Аркестр Беларускай дзяржаўнай філармоніі пад кіраваннем В. Дуброўскага добра справіўся з выкананнем новага твора. У значнай ступені гэтаму садзейнічала тое, што сімфонія адрозніваецца выканальнасцю, а ў асабе дырыжора яна знайшла чалавеча і тонкага інтэрпрэтатара.

Пераканана прагучала ў канцэрте першая частка сімфоніі — традыцыйнае саматнае алегра. Выкананне перадалі яе драматычна-непрыхваляны характар, усхваляванасць, нарастаючую сілу і шырыню. Шчыра і па-майстэрску была выканана другая, павольная частка твора з яе пастаральным гукаем і неспакойным, драматычным сярэднім эпизодам. Легкасцю выканання было адзначана жэр-

тоўнае, рухавае скерца са спакойнай карагоднай тэмай у сярэдняй частцы. Нямаючы дэяўскага паправадчы дырыжору і аркестру над фінальным сімфонію, каб пераадолець гэты тэхнічны цяжкасці. Дзякуючы гэтаму, рэальна прагучалі асобныя тэмы і аэстравае групы ў фуге, добра была вылучана культурна-эпічныя часткі.

Гарачы прыём, аказаны выкананнем і кампазітара, яскрава сведчыць аб добрым уражанні, якое зрабіла сімфонія на слухачоў.

У другім аддзяленні канцэрта выступіла заслужаная артыстка РСФСР, піяністка Т. Нікалаева. У Савецкім Саюзе і далёка за яго межамі яна вядома не толькі як выканальніца, але і як таленавіты кампазітар.

У якасці салісткі Т. Нікалаева выступіла ў многіх гарадах нашай Радзімы і неаднаразова выязджала за мяжу. Для выканання стыльна піяністы характэрны глыбокае пранікненне ў адуум твора, пэўнасць і шчырасць у спалучэнні з музыкальнаю, музыкальна тэхнічнай і прыемным моцным гукам. Гэтая якасць артыстка ў поўнай меры паказала ў першым канцэрте для фартэпіяна з аркестрам Ф. Шапена. Ужо з першых тактаў музыкі ўся увага слухачоў была прыкавана да сцэны, дзе злад паліць піяністы лёгкі і свабодна ліліся гукі бессмяротнай музыкі. Цяжка аддаць перавагу выкананню якой-небудзь з трох частак шпелюваўскага канцэрта — усё яны прагучалі аднолькава шчыра і пранікнёна.

Удала закончыла праграму канцэрта ўверсора да оперы Вагнера «Мастарзінгер», якая была выканана зладжана.

Д. ЖУРАЎЛЕУ.

Свята зімы

Заўтра ў Мінскім гарадскім парку культуры і адпачынку імя Чалюскінцаў адбудзецца традыцыйнае зімовае свята, прысвечанае Дню Савецкай Арміі.

У парку будзе наладжана катанне на тротуары, на вярталіне, кашкавае бажыня і лыжныя спаборніцтвы. Для наведвальнікаў будуць паказаны канцэрты мастацкай самадзейнасці Парку культуры і адпачынку, фаль-

рыкі імя Калініна і інш. Выступяць беларускія артысты. Будзе праведзены конкурс на лепшае выкананне частушак, песень, танцаў.

А ў заключэнне праграмы вясёры змрок асветліць вялікі касцёр. Вакол яго будзе арганізаваны харавы, запук шару.

Многа чаго карыснага, цікавага ўбачыць, пачуць у дзень свята. Усе на свята зімы!

Нарада работнікаў музеяў

Нядаўна ў Баранавічах адбылася нарада работнікаў музеяў Брэсцкай вобласці. У дакладзе і спрэчках адзначалася, што за мінулы год музейна-навукова-экспазіцыйнае, ажноўна-навукова-даследчую работу. Разам з тым работнікі музеяў усё яшчэ мала чытаюць лекцыі на краязнаўчых тэмах, недастаткова надаюць увагі арганізацыі экскурсій. Агульная колькасць наведвальнікаў краязнаўчых музеяў вобласці ў 1959 г. павялічылася на 44 тысячы чалавек. Аднак мала правед-

зена экскурсій, у якіх прымалі б удзел калгаснікі.

Нарада надала вялікую ўвагу ўліку, ахопе і папулярнасці памятных масці і помнікаў культуры на тэрыторыі вобласці.

Удзельнікі нарады віталі ініцыятыву мясцовых арганізацый, якія вырашылі ў гэтым годзе распачаць будоўню двух калгасных музеяў у Столінскім і Кобрынскім раёнах і калгаснага мемарыяльнага музея Якуба Коласа ў вёсцы Пінкавічы Пінскага раёна.

У. БАРАВІКОУ.

Лекцыі-канцэрты

Для студэнтаў Гомельскага педагагічнага інстытута і інстытута імя Чалюскінцаў вылучаюцца транспарту Беларускай дзяржаўнай філармоніі надала канцэртныя лекцыі на тэмы «Каммерцыйнае творчасць Шуберта», «Квартэт Бардзіні і рамасы Рымскага-Корсакава і Мусаргскага».

Студэнты педагагічнага і медыцынскага інстытута Віцебска праслуха-

лі канцэрты-лекцыі «Народная песня і народныя інструменты» і «Творчасць Глінкі». Лекцыі чытаў казанца Л. Аўэрбах. У канцэртах прымалі ўдзел вакалісты Т. Лук'янава, Д. Зубрыч, Л. Шубіна, В. Чарнабаев, В. Глушакоў, інструменталісты А. Астрэмко, А. Валашын, Э. Якубовіч і інш.

На Мінскім фарфора-фаянсавым заводзе брыгада камсамолкі Алы Бучко займае першае месца. На задку: Ала Бучко (злева) правярае якасць гатовай прадукцыі работніцы С. Гарміновіч і вучаніцы А. Дзякоўскай (справа). Фота М. Аляхімовіча.

НОВЫЯ КІНАЧАСОПІСЫ

На экраны кінаапарату рэспублікі выйшаў чарговы (пяты) нумар кіначасопіса «Савецкая Беларусь».

Ён адкрываецца кінарэпартажам аб ударнай будоўні — Ваўкавыскім цементным заводзе. Тут поўным ходам ідзе рэканструкцыя, узводзяцца новыя вытворчыя карпусы. «У гонар з'яўлення» — так называецца другі невялікі сюжэт, прысвечаны Віцебскай шпукаткавай фабрыцы. Калектыву прадпрыемства ў гонар XXIV з'езду КП Беларусі абавязана вылучыць звыш плана дзесяць тысяч метраў тканіны.

Алегарыя хронікі, які пачынаў у Гродна, заіраў урочніце Старэйшай Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. Казлоўна ўрадавых узнагарод груп перадаўшых людзей, чый працай ганарыцца ўся вобласць, у кіначасопісе можна ўбачыць заіраў тую на пеліку новую паліклініку пры Віцебскім будоўнічым трэсце № 9, новыя ўзоры мод на асене-зімовы сезон. Асобныя кадры аллюстравалі другі кінафестываль Прыбалтыкі і Беларусі, які адбыўся ў Рызе.

Пад рубрыкай «Спорт» часопіс знаёміць са спаборніцтвамі рыбалоўна-спартсменў Гродзенскага тонкасуконнага камбіната і традыцыйнай сусветнай мадэльнай гімнастаў Ленінграда, Армені, Узбекістана, Эстоніі і Беларусі.

На экранях адначасова дэманструюцца кіначасопіс «Піянер Беларусі». Ён адлюстроўвае самыя значныя падзеі, што адбыліся за апошні месяц у школьным жыцці.

У Лепелі адкрыты раённы краязнаўчы музей. У ім ёсць аддзель гісторыі, сацыялістычнага будоўніцтва і прыроды. Экспанатаў аддзелаў разказваюць аб баявых справах партызан, аб поспехах сельскіх працаўнікоў раёна. У фондах музея захоўваецца каля двух тысяч дакументаў, фатаграфій, малюнкаў. На задку: у зале аддзела гісторыі Лепельскага раённага краязнаўчага музея. Фота С. Капелькі. Фотакроніка БЕЛТА.

МАЦІ-ЗІЗЮЛІ

На двары Любоніцкага дзіцячага дома размаўляюць два хлопчаты: — Скажы, Саша, а ў цябе маці добра? — Адчапіся, навошта табе ведаць, — адказвае са слязамі на вачах Саша, — можа, яе ў мяне і зусім няма.

— Можа, і добра гэта, што ў цябе яе няма, — з сумам гаворыць другі хлопчак. Пра гэтую выпадкова падслуханую размову ім расказаў дырэктар дзіцячага дома, вопытнаму педагогу тав. Дубравенскаму. Ён дастае з шафы справу выхаванца Аляксандра Памялова і звяртае нашу ўвагу на адну з паперак, адрасаваных на яго імя. Чытаем:

«Прасім вас прыняць у дзіцячы дом Аляксандра Памялова. Ён сын адзінокай маці, якая не здолела даць яму правільнае выхаванне.

Старшыня Фрунзенаўскага райвыканкома горада Мінска Сямёнаў, 11 красавіка 1957 г.»

Хто яна, маці Сашы Памялова? Чаму за яе хадзіліцаў выканам райсавета, каб хлопчак прыняў у дзіцячы дом? Са здзіўленнем дзедваемся, што маці Сашы Ніна Сямёнаўна Памялова яшчэ маладая, здаровая жанчына, 1924 г. нараджэння. Да апошняга часу працавала галоўным бухгалтарам Мінскай санітарнай эпідэмічнай станцыі, а цяпер яна — галоўная бухгалтар Мінскай гарадской дзіцячай мадэльнай кухні. У Ніны Сямёнаўны Саша — адзінае дзіця. Жанчына жыве ў дастатку.

За два гады Ніна Сямёнаўна ні разу не наведвала свайго сына, не пацікавілася, як ён жыве.

З'яўляюцца называюць жанчын, якія кідаюць дзяцей. І сапраўды, іншага слова для такіх маці, як Памялова, цяжка прыдумаць.

Дзеці прыносяць бацькам вялікую радасць. Колькі ў нас ёсць выдатных прыкладаў чужых бацькоўскіх клопатаў аб дзецях. Маці-герані старанна выхоўваюць па дзесяці і больш дзяцей. Добра сказала адна разумная маці, параўнаўшы сваіх дзяцей з палляцамі на ўласнай рупа: «Які палец ні адрэж — аднолькава баліць». Словы гэтыя сталі прыказкай.

З болем трэба гаварыць, што не правалілі ў нас яшчэ маці-зязюлі. Пра гэта разказваюць у дзіцячым доме з трыгодай.

Вось рыхтуе ўрок 10-гадова Міхась Станкевіч. І бацьку і маці ён успамінае літаральна з жахам. — Дзе яго бацькі? — Для яго яны намерлі, — гаворыць выхавальніца, — а ў сапраўднасці жывуць здаровыя, добра забяспечаныя.

Бацька Міхасы Леанід Адольфавіч Станкевіч яшчэ малады. Яму 32 гады. Ён працуе кантралёрам у Магілёўскім АТК. Некалькі гадоў назад Леанід скасаваў шлюб з жонкай Надзеяй Мікітаўнай. На судзе выказаў прасьбу, каб сын Міхась астаўся ў яго на выхаванні, а дачка — у жонкі. Суд задавоўліў гэтую прасьбу. Надзея Мікітаўна хутка выйшла замуж і жыве цяпер непадалёку ад Магілёва.

А Міхасю цяжка жылося ў бацькі, які ад яго дзедкаў. Хлапчук збег за маці. Але яна яго выгнала з хаты. Хлапчук стаў бадзгам, жыў на вулі-

цы. Яго накіравалі ў Любоніцкі дзіцячы дом.

— Ні бацька, ні маці ні разу не наведлі сына, не напісалі яму ніводнага лістача. Хлапчук ім пісаў і піша, але яны маўчаць, — абуралася работніца дзіцячага дома.

Накіраваў Міхасю ў дзіцячы дом і ўскласці клопаты аб ім на дзяржаву з'явіўся былы лётчык за ўсё. У Магілёве пайшоў па гэтай шляху. А ці правільна гэта? Вядома, не. Чаму ж змярылася з гэтым прыкрым фактам грамадскасць, і ў першую чаргу там, дзе працавалі бацькі хлопчак? Не, нельга замоўчваць падобныя з'явы ў нашым жыцці.

Праўда, ёсць маці-зязюлі больш «гуманныя», чым Надзея Мікітаўна. Час-ад-часу ў дзіцячы дом прыязджае расфуфраныя, галоў троніцы жанчына. Гэта Агафія Андрэеўна, маці дзесяцігадовага выхаванца Валерыя Іванова. Яна працуе ў адной з балніц Магілёва, мае добрую зарплату, камунальную кватэру.

— Гэтая хоць раз у паўгода прыязджае да сына, і абавязкова не забудзе прывесці дзіціні гасцінец — сто грам пукерак, — разказваюць работнікі дзіцячага дома. — Вось і ўсё яе клопаты аб сыне.

Не мае права абысці і яшчэ некалькі падобных фактаў. Нядаўна работнікі магілёўскай міліцыі прывялі ў дзіцячы дом 14-гадовага Валерыя Емяльянава для «справы выхавання». Яго бацька, Іван Ігнатэвіч, працуе ў гандлёвай сетцы Чорнава, Маці, Волга Івануўна, маладая, здаровая жанчына, працуе ў раймагу. Есць у Емяльянавых яшчэ два сыны — Уладзімір і Віктар. Емяльянавы маюць добрую гаспадарку, уласную хату.

пападанні так, як яны ўспамінаюцца Ірынкай Сакаловай: «На ім вечна адна і тая ж ружовае касаварэчка ў беленькіх кветках, як на паркетных фіранках, і вядома ж, брудная. Ірынка хачелася, каб яна была абавязкова брудная, але прыгледзеўшыся, яна павіна прызнаць, што кашуля чыстая. Затое, да ўзнага яе задавалі Федзі відаць былі вялікі горны гузік, прыштыты белым ніткам» (там жа).

Пейзажныя замалеўкі ў апавяданнях Г. Бернэсэвіч, які правіла, дэталі, часцей за ўсё гэта толькі дэталі, вобразна і малюўніча, з арыгінальнымі і свежымі параўнаннямі. Прыклад з таго ж апавядання «Сябры»: «Выбіты на школьны ганак Ірынка некай адрозна ўзбавіла і неабязную сіль неба, і барозку ў маляўнічых лісточках, прыгожую, як школьніца ў першы дзень заняткаў» (стар. 49).

Пасля гэтага пажала, што ў творах Г. Бернэсэвіч можа напаткаць і няўдалыя дэталі, часам недастаткова прадуманыя.

Сур'яны папрук павінен быць зроблены маладой пісьменніцай за недастаткова ўважлівае стаўленне да мовы. Выпадкі засмечанасці мовы ў апавяданнях Г. Бернэсэвіч даволі частыя. І аўтар піша, і героі гавораць так: «... а чаго ім ляжць на такой верхушцы?» (стар. 17); «...Бацькі якія? Задавак з банікамі і яблы?» (стар. 21); «...яны проста адлупшчваюць мяне...» (стар. 7). Хоцца папамінаць у пісьменніцы, для чаго сапраўдзілася ёй усё гэта слоўнае смецце?

Такія, у асноўным, вартасці і недахопы першай кнігі пісьменніцы. Мы павіны яшчэ раз падкрэсліць, што ў Г. Бернэсэвіч ёсць магчымасці пазнавацца як сюжэтныя дзеі ў апавяданнях, так і засмечанасці мовы твораў. Гэта можна зрабіць шляхам упартай і настойлівай работы над новымі творами.

Л. ЦАРАНКОУ.

КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ЗА МЯЖОЙ

Паводле дадзеных Міністэрства сувязі ПНР, у першыя месяцы бягучага года колькасць зарэгістраваных у краіне тэлевізараў перавысіла чвэрць мільёна.

У пачатку 1957 г. калі пачыналася рэгістрацыя тэлевізараў, іх было ў Польшчы трохі больш 6 тысяч. У канцы бягучага года мяркуюцца мець у Польшчы 410 тысяч тэлевізараў.

Нядаўна выйшаў у свет «Малы энцыклапедычны слоўнік гісторыі Польшчы». Неўзабаве тут з'явіцца «Малы энцыклапедычны слоўнік польскіх пісьменнікаў» і «Малы энцыклапедычны слоўнік сусветнай літаратуры».

У сувязі са 150-годдзем з дня ўраджэння вялікага польскага кампазітара Фрыдэрыка Шапена, якое шырока адзначаецца сусветнай грамадскасцю, адбыліся адбываюцца запавядаваны шматлікія ўрачыстасці ў Чэхаславакіі. У Празе выступіў польскі піяніст Адам Гарасевіч. Вялікі ўрачысты канцэрт адбудзецца 21 лютага ў Празе.

У сакавіку будзе адкрыты Шапенаўскі музей у Марыянскай Ляжань-горадзе, у якім вялікі кампазітар выступіў з канцэртамі.

Чэхаславакія выдзельваць рыхтуюць выданне карэспандэнцыі Шапена і працы аб яго творчасці. У Музычным тэатры ў Празе адбудзецца выстаўка плакатаў, прысвечаных Шапенаўскаму году. На Міжнародны Шапенаўскі конкурс у Варшаву Чэхаславакія наслала пяць маладых піяністаў. У жур'е конкурсу ўваходзіць прадстаўніцтва Чэхаславакіі — вядомы шапенаўца прафесар Ф. Раух.

Апошнія дадзеныя статыстыкі ў галіне культуры сведчаць, што колькасць асоб, якія наведваюць музей краіны, значна змяншаецца. Згодна дадзеным, напрыклад, за 1958 г. аб'ектам, які ў Парыжы наведваюць найбольш часта, з'яўляецца Эйфэвава вежа. За адзінчаны год яе наведвала 1,600 тысяч асоб. У той жа час славетны музей у Луўры наведвала толькі 726 тысяч чалавек.

Кіраўскі раён. М. БЕРАЗІНСКІ. Ч. РАНІН.

Пра дзяцей і дарослых

У сваёй першай кнізе Галіна Бернэсэвіч імікнеца пранікнёна ў свет ітарасу, паводні і перажыванняў сваіх герояў — школьнікаў. І хоць у кнізе можна сустрэць не зусім апраўданыя палажэнні і сітуацыі, у якіх традыцыйны героі апавяданняў, а таксама творы, якія сведчаць аб недастатковай рабоце маладой пісьменніцы над мовай, чытач адчувае, што гэта ад недахопу творчага вопыту.

У зборніку дзесяць апавяданняў. Адны з іх прысвечаны жыццю школьнікаў, вучобе («Тамнічы скрутак»), другія паказваюць, як маленькія героі праводзяць свой вольны час («Ваздзіжкі», «Прастаква», «Старэйшы брат»); у такіх апавяданнях, як «Зялёная нітка», «Чаруш», цікава разказваецца пра жыццё жывёл і птушак. Аўтар здолела стварыць цікавыя вобразы хлопчачу і дзяўчачка і часам захваляюцца паказваць разнастайныя выпадкі з іх жыцця.

Пісьменніца хваляюць важныя праблемы, звязаныя з выхаваннем высокіх маральных якасцей у нашых дзяцей. У першую чаргу тут трэба назваць праблему сабрэства, якая ў той ці іншай ступені стаяць у кожным творы.

Нарадка аўтар звяртаецца да паказу такіх канфіктаў, якія ўзнікаюць у асяроддзі дзяцей. З апавядання «У мацельку», напрыклад, відаць, што (як гэта бывае ў жыцці) да розных непрыемнасцей ва ўзаемаадносінх дзяцей прыводзяць непраўзмерны. І аўтар ставіць сваёй задачай запам'яць школе і сям'і ў выхаванні сабрэўскіх адносін у асяроддзі дзяцей. Пісьменніца часта дасягае

сваёй мэты, яна, як відаць, добра ведае жыццё школы, калгаснікаў.

Умее яна малюваць у сваіх апавяданнях і індывідуальныя рысы характараў і паводні сваіх маленькіх герояў. Гэта мы бачым на вобразе дзяўчынкі Зоі («Тамнічы скрутак»), якой уласцівы рэзкія, хуткія пераходы з аднаго настрою да другога.

У дзіцячай літаратуры важнае месца займаюць вобразы дарослых, якія ітудзёна маюць справу з дзецімі або ў той ці іншай меры займаюцца выхаваннем іх. Такія вобразы часта выступаюць як узор паводні для маленькіх герояў і для чытачоў. Некаторыя з іх добра ўдаліся пісьменніцы. Гэта афіцэр-лётчык Сярожа з апавядання «Старэйшы брат». Шаціславіч Валодзя шчыра ганарыцца сваім старэйшым братам. Валодзя ўласна ў дасягненні настульенай маты, нават яго знешнія манеры і паводні — добры прыклад хлопчачу для пераймання. І не толькі Валодзя, але і чытач у захвалены ад Сярожы.

Можна сустрэць у апавяданнях зборніка і цэлы рад іпаідэчных, але даволі яркіх вобразаў старэйшых. Пісьменніца здолела ўдала паказаць індывідуальныя рысы і характараў, знішае абычліва, і яны выступаюць перад чытачом, як жывыя. Запамінаецца цэла Поля з апавядання «Дзюўчынка». Хоць і невялікае месца ў творы адводзіцца гэтаму персанажу, але пісьменніца цэла паказала вобраз калатлівай працавітэй жанчыны-маці. Такія героі (хоць і эпідэтычныя) запамінаюцца. На жаль, гэтага нельга сказаць аб усіх вобразах старэйшых. Сярод іх ёсць і такія, які напрыклад, выкладчыца географіі з апавядання «Тамнічы скрутак», пазаўважэння індывідуаль-

ных рысаў, а таму мастацкі невяразна.

Цікавае на сваёй праблематыцы і па сюжэце апавяданне «Прастаква». Маленькі чытач бачыць у гэтым творы, як хлопчык Іванка наспіхаецца з дзюўчыні — равенсці Ніны, калі тая анікла на сонцы скуры. Паэзія ў такую ж бяду трапіла і сам наспіхач, але дзюўчынка, забывшыся на крыўду, дапамагае яму намазаць аленуца на сонцы спіну прастанаванай. Прачытаўшы апавяданне, чытач верыць, што Іванка больш не будзе наспіхацца з Нінай.

Адным з самых лепшых твораў кнігі з'яўляецца апавяданне «Старэйшы брат». У аснове яго зямляна для чытача, хоць і нялёгка для герояў, прыгода з аўтамобілем, які засеў у рапу. Яскрава відць імкненне аўтара паказаць дзяцей у разнастайнасці іх паводні. Узор паводні для хлопчача Валодзі — старэйшы брат, і калі Валодзя запэўняе яго, што ўвосьне здолеў здаць экзамен на рускай мове, то чытач верыць хлопчачу.

Аднак не ўсе апавяданні ў зборніку паўнацэнныя па майстэрству, не ўсе яны здыліны пераканаць чытача ў тых вывадах, да якіх імкнецца падзеі: яе жа ў далейшым будзе паводніць сабе той ці іншы персанаж, ці стане ён на правільны шлях. Сустрэкаюцца ў зборніку апавяданні з неапраўданымі сюжэтам. Так, напрыклад, неапраўдана, ці выканана свабоднае апавяданне «Памочнік»: ці даверыцца справіцца з задачай і вывадзіць ад двоек па арыфметыцы. Канцоўка апавядання не здыліна пераканаць чытача ў гэтым, хоць пісьменніца, як відаць, ставіла перад сабой такую задачу. Даволі цікавае

Галіна Бернэсэвіч. Старэйшы брат. Апавяданні (на рускай мове). Дзяржаўнае БССР, Мінск, 1959.